

OBSAH

PŘEDMLUVA	5
1. BIOLOGICKÉ ÚČINKY VÝZNAMNÉ PRO OCHRANU PŘED ZÁŘENÍM	7
Účinky záření na živou hmotu	9
Účinky záření na buňky a tkáně	10
Časné účinky ozáření člověka	13
Pozdní somatické účinky	17
Genetické účinky	23
Vztah dávky a účinku	25
2. ZÁKLADNÍ PRINCIPY OCHRANY PŘED ZÁŘENÍM	28
Koncept ochrany před zářením	28
Přijatelné riziko expozice	29
Expozice z přírodního pozadí	29
Lékařská expozice	30
Plánovitě užití zdrojů záření	31
Kategorie expozice	32
Expozice různých orgánů a tkání	33
Časové rozložení dávky	34
Expozice z radioaktivních látek v organismu	35
Dávkový ekvivalent	36
3. DÁVKOVÉ LIMITY A ZPŮSOBY JEJICH APLIKACE	39
Vývoj dávkových limitů	39
Nejvyšší přípustné a mezní dávky	41
Odvozené limity	44
Kritéria ochrany populace	45
4. HODNOCENÍ EXTERNÍHO OZÁŘENÍ A VNITŘNÍ KONTAMINACE	49
Hodnocení ozáření externími zdroji záření	49
Hodnocení distribuce dávky v těle pracovníka z hlediska ochrany před zářením	50
Stanovení dávkového ekvivalentu externího záření	52
Stanovení dávkového ekvivalentu výpočtem	52
Stanovení dávkového ekvivalentu měřením — osobní dozimetrie	53
Hodnocení vnitřní kontaminace	54
Příjem radioaktivních látek a dávkový úvazek	54
Vztah mezi dávkovým úvazkem a příjmem	56
Protrahovaný příjem a nejvyšší přípustné roční příjmy (NPP)	57
Vztah mezi NPP a NPK	58
Kombinovaná expozice vnitřní a vnější	58
Expozice několika orgánů a příjem směsi radionuklidů	59
Stanovení dávkového úvazku	61

Stanovení dávkového úvazku podle příjmu	61
Stanovení dávkového úvazku podle rekrece	62
Stanovení dávkového úvazku podle depa	65
5. PLÁNOVÁNÍ A KONTROLA OCHRANY PŘI PRÁCI	
SE ZDROJI ZÁŘENÍ	67
Analýza a hodnocení rizika při plánování provozu	67
Kontrolovaná pásma	68
Hodnocení rizika při provozu	71
Monitorování v hygieně záření	71
Zásady výběru systému monitorování	72
Zevní záření	72
Vnitřní kontaminace	73
Signální úroveň	76
Zásady hodnocení a odstraňování povrchové kontaminace radioaktivními látkami	77
Význam monitorování	77
Postup při zjištění povrchové kontaminace	78
Přípustné hodnoty povrchové kontaminace	78
6. SLEDOVÁNÍ A HODNOCENÍ ZDRAVOTNÍHO STAVU PRACUJÍCÍCH SE ZDROJI ZÁŘENÍ	81
Klinické projevy poškození zářením	82
Úkoly lékařského sledování pracujících	86
Posuzování nemocí z povolání	89
7. HODNOCENÍ RIZIKA RADIOAKTIVNÍCH LÁTEK V ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍ	92
Snižování množství radioaktivních látek uváděných do prostředí	93
Cesty a charakter expozice obyvatel z radioaktivních látek v prostředí středí	94
Kritéria ochrany obyvatelstva	97
Odvození přípustného množství radioaktivních látek uváděných do prostředí	100
Uvádění radioaktivních látek do ovzduší	103
Uvádění radioaktivních látek do povrchových vodotečí	105
Kontrola expozice obyvatel	108
Umísťování zařízení se zdroji záření	111
8. HODNOCENÍ RIZIKA PŘI NEHODĚ A PREVENCE JEJÍCH NEPŘÍZNIVÝCH DŮSLEDKŮ	113
Hodnocení expozice spojené s nehodou	113
Expozice při záchranné akci	113
Přijatelnost další expozice	114
Opatření v případě nehody na pracovišti	115
Omezení šíření a důsledků nehody	115
První pomoc při radiační nehodě	115
Hlášení a hodnocení nehody	118
Prevence radiačních nehod na pracovištích	119
Technická a organizační prevence	119
Prevence důsledků radiační nehody — havarijní plány	120

Radiační nehody spojené s ohrožením okolí	121
9. INFORMACE VÝZNAMNÉ PRO OCHRANU PŘED ZÁŘENÍM	123
Primární zdroje informací	124
Sekundární zdroje informací	125
Literatura k tematickým úsekům v ochraně před zářením	126
I. Biologické účinky záření	126
II. Principy a požadavky ochrany před zářením	126
III. Zjišťování a hodnocení expozice	129
IV. Expozice z radioaktivních látek v životním prostředí	130
10. VĚCNÝ REJSTŘÍK	135